

**משרד הפנים
המינהל לשלטון מקומי
אגף בכיר לתאגידי עירוניים**

תאגידי עירוניים

רו"ח דודי ספיר - מנהל האגף

ניסן תשע"ג

מרץ 2013

נתונים כלליים

- ❖ סוגי תאגידים עיקריים: חברות רגילות, חברות לתועלת הציבור, עמותות.
- למטרות רווח, ללא מטרות רווח.
- ❖ אותרו בינתיים קרוב ל-600 תאגידים
- ❖ מחזור שנתי מוערך בכ-7 מיליארד ₪
- ❖ הפסד מצטבר מוערך בכ-300 מיליון ₪

העיקרון המנחה

התאגיד העירוני הוא כלי המאפשר התמקצעות, יתר
גמישות ויעילות בהספקת שירותים וניהול יזמות
מקומית

(ולא מסלול עוקף לנורמות הניהול השוטף התקין של הרשויות
המקומיות ולמנגנוני הבקרה עליהן)

הגדרות

תאגיד עירוני: 50% ומעלה החזקה של הרשות המקומית
תאגיד "מעין" עירוני: מתחת ל-50% החזקה של הרשות מקומית

תאגיד "מעין" עירוני	תאגיד עירוני	
פחות ממחצית מהון המניות בידי הרשות	מחצית ומעלה מהון המניות בידי הרשות	חברה בע"מ
פחות מחצי מחברי וועד המנהל מונו ע"י הרשות	מחצית ומעלה מחברי וועד המנהל מונו ע"י הרשות	עמותה

יחסי גומלין בין הרשות המקומית לתאגיד

תאגיד מעין עירוני (למעט חריג כמפורט בהמשך)	תאגיד עירוני	
במכרז בלבד	אין צורך במכרז	התקשרות בין הרשות המקומית לתאגיד
על פי נוהל תמיכות בלבד	תקצוב (הלוואות, הון מניות, חוזי עבודה)	העברות כספיות מהרשות לתאגיד (גם בשווה כסף)
עד לתקרה שנקבעה בחוק	עד לתקרה שנקבעה בחוק	מתן ערבויות לתאגיד ע"י הרשות המקומית
לתאגיד	לרשות המקומית	חובת נאמנות של הדירקטורים

רגולציה ביחסי הגומלין

תאגיד עירוני ומעין עירוני	
באישור מועצת הרשות באישור משרד הפנים	הקמת תאגיד חדש או כניסה או יציאה מתאגיד קיים
באישור מועצת הרשות באישור משרד הפנים	שינויים בהון המניות של התאגיד או ביחס חברי וועד המנהל
באישור מועצת הרשות באישור משרד הפנים	שינויים בתקנון התאגיד
באישור מועצת הרשות (תקציב) / ועד תמיכות אין צורך באישור מיוחד של משרד הפנים (אלא רק דרך התקציב)	העברות כספיות מהרשות לתאגיד (גם בשווה כסף)
הנציגים מקרב הציבור ומקרב הסגל הבכיר ברשות צריכים אישור משרד הפנים	מינוי נציגים בתאגיד (דירקטורים בחברה וחברי וועד מנהל בעמותה)

החריג בעניין תאגיד מעין עירוני:

התקשרות בין הרשות לתאגיד מעין עירוני תהיה פטורה ממכרז

במקרה ש:

- ❖ ההתקשרות היא עם מוסד ללא כוונת רווח
- ❖ ההתקשרות היא לביצוע מיזם אשר יפעל ללא כוונת רווח למטרה של חינוך, רווחה או ספורט בתחומה של הרשות
- ❖ העירייה מחזיקה ב-40% מההון או מכח ההצבעה או מהכוח למנות מנהלים

בתנאי ש:

- ❖ התאגיד תורם ממקורותיו לפחות חצי מעלות המיזם
- ❖ לפחות 20% מתרומת התאגיד, באה ממקור שאינו מתקציב המדינה
- ❖ התאגיד מתקשר עם גורמים חיצוניים במכרז בהתאם לדיני עיריות מכרזים
- ❖ מועצת הרשות תאשר מדי שנה את תכנית העבודה של המיזם
- ❖ שר הפנים אישר לרשות לייסד את התאגיד (והתאגיד מוסדר, **פירוט בהמשך**)
- ❖ לתאגיד יש אישור ניהול תקין מהרשם

סמכות משרד הפנים וממשקים עם הרשות המקומית

- אישור הקמת תאגיד לפי סעיף 249א לפקודת העיריות
- אישור מעורבות בתאגיד (נציגות, חברות, מניות...)
- אישור נציגי הרשות בגוף המנהל של התאגיד
- קבלת דו"ח שנתי של התאגידיים העירוניים
- אישור בקשות כלכליות (אשראי, ערבות, הון)
- אישור בקשות שונות של התאגיד (שינוי תקנון, הקמת חברת בת, התמזגות, הספקת שירותים שבסמכות העירייה...)
- מינוי וועדת בחינה לתפקיד מנכ"ל
- עריכת ביקורת בתאגיד
- מינוי חשב מלווה

תחומי פעילות עיקריים

- קביעת מדיניות ועיגונה בחקיקה כוללת
- אסדרה (רגולציה) שוטפת
- פיקוח מעקב בקרה וביקורת על תאגידים עירוניים
- קביעת כללי ונהלי דיווח מקצועיים ואחידים
- מיפוי והקמת בסיס נתונים על התאגידים העירוניים
- בחינה ואישור כשירות הנציגים שמונו ע"י הרשות המקומית בתאגידים

גיבוש מדיניות (דוגמאות)

1. יזמות בשלטון המקומי - סיכון מול תועלת
2. אכיפה פנימית בתאגידים עירוניים
3. אבחנה בין תאגידים איתנים לתאגידים חלשים
4. אבחנה בין תאגידים "תקינים" לתאגידים "בעייתיים"
5. יחסי הגומלין בין הרשות המקומית לתאגיד העירוני שלה
6. שקלול פעילות התאגידים במדידת איכות השירות ברשות המקומית
7. תכנית הבראה
8. מינוי חשב מלווה
9. פירוק תאגיד
10. הקמת תאגיד חדש

אבני דרך בתהליך אישור הקמה של תאגיד עירוני

רציונאל	קריטריון	אמות המידה
מניעת ניצול לרעה של התאגיד ע"י הרשות	ניהול תקין לאורך זמן של הרשות המקומית	מדדים לאיכות הניהול ברשות המקומית
תאגיד יוקם רק כאשר הקמתו חיונית	אין חלופה ריאלית אחרת לפעולה	השוואה בין החלופות הרלוונטיות במדדים של איכות ועלות
התאגיד איננו "פיתרון אחסון" לגירעון	איזון כלכלי	תכנית עסקית ריאלית מפורטת ומנומקת

אסדרה (רגולציה) של תאגידי עירוניים (דוגמאות)

- ייסוד תאגיד עירוני, תאגיד בת, או התמזגות עם כל תאגיד אחר
- הסדרת מעמדו של תאגיד כתאגיד עירוני על פי נהלי האסדרה (התאמת התקנון לפעילות על פי אמות מידה ציבוריות ראויות, פירוט בהמשך)
- שינויים בתקנון של תאגיד עירוני
- היתרי אשראי
- שינויים בהון המניות של התאגיד
- התקשרויות

התאמת תקנון התאגיד העירוני בשליטה

להוראות נוהל האסדרה (שפורסם בחוזר מנכ"ל)
(דוגמאות)

- חובת מכרזים
- העברת זכויות במקרקעין
- כללי קבלת עובדים ותנאי העסקתם
- כללי ניגוד עניינים והעסקת קרובי משפחה
- מינוי מנכ"ל ועובדים בכירים
- דיווח לראש הרשות ולמועצת הרשות על מצב התאגיד
- מורשי חתימה בתאגיד

התאמת תקנון התאגיד המעין עירוני במקרים בהם חלות התקנות החדשות

- חובת מכרזים
- העברת זכויות במקרקעין
- קבלת עובדים במכרז
- כללי ניגוד עניינים והעסקת קרובי משפחה
- איסור על מתן תמיכות
- דיווח לראש הרשות ולמועצת הרשות על מצב התאגיד

סמכויות הביקורת של המבקר הפנימי "גוף עירוני מבוקר"

- ❖ תאגידים עירוניים (50% ומעלה אחזקה של הרשות)
- ❖ תאגידים "מעין" עירוניים (שהעירייה משתתפת במינוי הנהלתם)
- ❖ תאגיד, מפעל, מוסד, קרן או גוף שהעירייה משתתפת בתקציבם כדי יותר מעשירית לגבי אותה שנת תקציב